

Глянець: історія створення Vogue

Ніна-Софія Міраллес

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Ярослава Машико

© Видавничий дім «Фабула». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Вступ

Журнал Vogue починався, як і багато інших чудових речей, у вільній кімнаті чийогось будинку. Але на відміну від подібних імprovізованих проєктів, які спалахують, а потім швидко згасають, Vogue випалив собі шлях у нашу культурну свідомість.

Розпочався він у кінці XIX століття як проєкт популярного журналу — основоположника красивого життя. Сьогодні, понад 125 років по тому, Vogue охоплює 25 країн, а його міжнародна аудиторія налічує щомісяця 24,9 мільйона читачів друкованої версії, 113,6 мільйона онлайн-читачів і ще 118,7 мільйона підписників на різних медіаплатформах. Беззаперечний лідер ринку вже понад століття, це один із найупізнаваніших брендів у світі та бізнес-система, що дає багатомільйонні статки. Це не просто модний журнал, це істеблішмент. Біблія. Але що (і ще важливіше — хто) привів Vogue до такого неймовірного успіху?

Зосереджуючись на трьох найважливіших виданнях — американському Vogue, оригінальному виданні, що й до сьогодні залишається осередком влади; британському Vogue, другому відкритому офісу і другому найвпливовішому виданню; і Vogue Paris, що уособлює спадщину Франції як батьківщини високої моди,— ми простежимо легендарну організацію від її заснування як нью-йоркського вісника пліток до елегантного корпоративного гіганта, якого ми знаємо зараз. Озброївшись детальною біографією Vogue, ми здійснимо подорож крізь три століття та дві світові війни, станемо свідками істотних невдач і приголомшливих успіхів, проживемо запаморочливий шлях журналу й тих, хто його створив. Бо розповідь про Vogue буде неповною без його яскравого колективу, унікального набору особистостей — від редакторів до власників,— які закарбували на його сторінках свою особисту спадщину. Від засновника-сноба Артура Тернюра до запопадливого

бізнесмена Конде Монтроза Наста, а потому й до Мітці Ньюгауз, вродливої домогосподарки-мільярдерки, яка одного разу за сніданком умовила свого чоловіка купити Vogue,— кожен мав різне бачення. Не менше запам'яталися їй редактори. Серед них і нагороджений герой війни, який брав участь у французькому Опорі, і донька представників голлівудської еліти, яка зростала в рожевому палаці. Редакційний колектив був непокірною та надзвичайно різноманітною групою візіонерів, і про них варто згадати, як і про фотографів Vogue. Від Горста П. Горста до Сесіла Бітона і Гельмута Ньютона, фотографи часом бували норовливими, іноді манірними, та завжди — геніями. А постійна боротьба за владу між керівництвом і редакційними відділами розкриває складну взаємодію між творчістю та комерцією.

Усесвіт Vogue настільки багатогранний, що годі й уявити. В його історії чимало цікавих моментів: запровадження Vogue показів мод під час Першої світової війни; скандал у 1920-х роках, коли британська редакторка, відома лесбійка, закрутила роман із секретаркою і змусила ту покинути свого чоловіка; французький редактор, який у часи окупації Парижу вдався до надзвичайних хитрощів, щоб зупинити захоплення активів Vogue нацистами; і купа чуток про наркотики, які змусили «чисту» редакторку вирушити в 1980-х роках до реабілітаційного центру. Подекуди Vogue демонстрував жорстокість, й історія повниться оповідками про безжальні звільнення. Однак правдиве й геть протилежне. Улюбленців осипали дарунками, зокрема золотими зливками та будинками.

Нині, особливо за участю соціальних медіа, головні редактори Vogue самі стали знаменитостями. Уже не просто оглядачі моди, а повноцінні ікони культури. Анна Вінтур, головна редакторка американського Vogue, заправляє ось уже тридцять два роки{4}: її грізну могутню присутність відчувають усі як у царині глянцю, так і

поза її межами. Не менш відома її колега з вогненным волоссям, креативна директорка Грейс Коддінгтон, повна протилежність деспотичній постаті Вінтур.

Британський офіс викликає не менший фурор. Палкі дебати, які розгорілися після відставки Александри Шультман з посади головної редакторки 2017 року, запалали на повну, коли її наступником оголосили Едварда Еннінфула, колишнього стиліста і модель походженням з Гани, що породило питання про те, чи може — або повинна — мода бути агентом соціальних змін.

Смерть 2017 року власника Vogue Семюеля Ірвінга Ньюгауза-молодшого також привернула увагу до минулого Vogue, доливши олії до вогню припущень щодо його майбутнього. Два голлівудські блокбастери засновані на головних брендах Ньюгауза: «Диявол носить Prada» 2006 року та «Як втратити друзів і змусити всіх тебе ненавидіти» 2008 року. Подібні лестощі, шанування, чутки та плітки лише підкреслюють те, що було правдою упродовж останніх ста років: люди хочуть знати про Vogue дедалі більше й більше.

«Глянець» — це історія про пристрасть і владу, запаморочливі багатства і неземну моду, винахідливість і опортунізм, фривольність і злобу. Це історія Vogue.

Розділ 1 Одного разу в старому Нью-Йорку... Ранній Vogue як місцева газетка

Засновник-джентльмен

У найкращих історіях, як правило, розповідається про те, що все відбулося за помахом чарівної палички хрещеної-феї, однак у реальному житті подібний фокус цілком можливий і за наявності впливового батька. Особливо це актуально для Сполучених Штатів Америки, де люди люблять самі кувати свою долю. У Нью-Йорку була зима, снігопад огортав сталеві скелети хмарочосів; у 1880-х

роках вони тільки почали здійснюватися. Новенькі універмаги, як-от Масы's, облаштовували вишукані різдвяні вітрини, щоб заманити покупців. Заводи в передмістях пихкали димом, американський експорт відчалив з гавані. Місце, що ми прозвемо «містом, яке ніколи не спить», уже кипіло активністю. Так само й Артур Тернюр. Він готувався вивести у світ свою «доньку», і Vogue, як він її охрестив, втілювала якості ідеальної дебютантки. Гарна, красномовна та обізнана.

Усе культурне суспільство Мангеттена — мадам, міс і джентльмени — з нетерпінням чекали на її появу у своїх домівках, щоб представити дебютантку своїм сусідам і побачити, що ж повідає їм ота модниця-красуня. Ті, хто народився в привілеях, часто мають чудові шанси на успіх: це правдиве і для Vogue, адже завдяки своєму дуже аристократичному батькові ця «газетка» мала численні переваги. Тернюр був джентльменом з хорошими зв'язками в місті, чарівним, статечним, повним ентузіазму та космополітичним — і велика частина очікувань місцевих жителів зустрітися з Vogue була породжена саме його популярністю. Навіть щоденна преса, знаючи про цей фурор очікувань, оголосила про її наближення. «Однією з головних дебютанток тижня буде Vogue, яку наступного тижня представить Артур Тернюр»[1],— йшлося в одному бюлетені. Нью-Йорк затамував подих.

Перше число Vogue з'явилося в газетних кіосках по всій Америці 17 грудня 1892 року. За ціною десять центів, з влучним зображенням дебютантки на обкладинці, проілюстрованій А. Б. Вензелем і надрукованій у чорно-білій гамі, перше число бриніло стилем. Стримана, дещо сором'язлива усмішка вирає на обличчі дебютантки, яка тримає в одній руці букет квітів, а іншою притримує поділ своєї сукні. Її плечі опущені, одна ніжка спрямована вперед, ніби вона перебуває на середині кроку. Її талія вузька, декольте відкрите, темний ліф відтінений мереживом з

оборками довкола вирізу. Рукави пишні й оздоблені бантами, довгі рукавички, що пасують до вечірньої сукні, а навколо пурхає зграйка метеликів. Над дівчиною, у верхній частині обкладинки, на ошатному банері виведене слово VOGUE. По обидва боки на тлі грецьких колон і сплетінь білих квітів зображені класичні музи: одна символізує гармонію та красу, інша — літературну традицію.

Тернюр у вступному листі до читачів писав так:

Виразною метою [цього починання] є створення гідного автентичного журналу про суспільство, моду та урочистий бік життя.[2]

Певно, що відтоді видання Vogue керувалося цією настановою. Любов до краси, пишності та стилю очевидні, але настанова Тернюра означає більше, ніж просто це. Ведучи хроніку життя вищого суспільства, його бальних суконь і балів, Тернюр, мабуть, вірив — і доволі точно,— що загальна публіка також захоче читати про події у вищих ешелонах Нью-Йорка. Як один із небагатьох видавців, які належали до цієї високої верстви суспільства, він мав чудові можливості для одержання інсайдерської інформації. Недаремно Vogue назвали журналом, «написаним тямовитими для тямовитих».[3]

Артур Болдвін Тернюр, який народився 1857 року, був корінним жителем Нью-Йорка. Нащадок перших голландських поселенців міста (відомих як «нікербокери»{5}), Тернюр належав до еліти, чії сім'ї скупили величезні території Мангеттена та Ньюпорта і з покоління в покоління примножували свої статки. Це була людина, яка ідеально підходила для введення Vogue у світ моди. Як єдиний син у родині зі старої аристократії, Артур Тернюр пішов очікуваним шляхом і вступив до коледжу Ліги плюща. Він закінчив Принстонський університет 1876 року й опісля подався в юридичну практику, якою займався доволі неохоче, перш ніж присвятити життя своїй справжній пристрасті: типографії, видавництву та

друку. Деякий час він працював художнім директором Harper & Brothers (нині HarperCollins), а згодом відкрив власну справу, запустивши два розкішно ілюстровані мистецькі журнали та заснувавши в Нью-Йорку разом з вісьмома друзями «Клуб Їрольє», який і до сьогодні єднає бібліофілів Америки. Не дивно, що про Тернюра відгукувалися як про «схибленого на друці випускника Принстона».[4] До середини тридцятих років він випробував свої сили в кількох видавничих ролях — щось увінчалось успіхом, щось ні. Однак розквіт його кар'єри ще попереду. Мало хто міг уявити, що його наступний проєкт стане не лише міжнародною Біблією моди, а й одним із найвідоміших в історії журналів.

Тернюр мав усі чесноти й вади справжнього джентльмена. На фотографіях він постає коренастим широкоплечим чоловіком з квадратною щелепою, хоча завдяки вишуканим манерам його вважали вродливим. Він був комунікабельним, любив добре проводити час і не боявся йти на фінансові ризики — поєднання, яке дехто міг би назвати небезпечним і таким, що обов'язково не даватиме спокою решті родини після його смерті.

Це не означає, що Тернюр був суто уособленням багатства й неробства. Попри те, що він був палким прихильником еліти, він зневажав нецензурну лексику, а записи, що залишилися по ньому, засвідчують його галантність. Ревний і відкритий прихильник жіночих свобод, він вірив у виборче право жінок, підтримував рух і завжди призначав жінкам, які працювали в його журналах, справедливу оплату. Справді, журнали Art Interchange і Vogue створили прецедент для жінок-редакторок. Жінки навіть мали рідкісну на той час керівну владу над працівниками-чоловіками. Як не дивно, жіночий персонал Тернюра мав достатньо високу зарплатню, щоб не залежати від чоловіка. Коли одна з його працівниць пішла від свого чоловіка, завдяки зарплатні у Тернюра вона змогла утримувати себе і свою маленьку дитину, ще й найняти

хатню робітницю. Нечувана розкіш для 1900-х років.

Тернюр також відрізнявся людяністю. Одного разу, коли молода співробітниця Вулман Чейз тяжко захворіла, він порушив усі умовності, наважившись навідатись до занедбаного пансіонату, у якому вона тоді жила. Коли господиня пансіонату повідомила Вулман Чейз, що її роботодавець чекає на неї у вітальні, жінка ледь не знепритомніла від жаху, подумавши, що її ось-ось звільнять. Натомість вона застала там Тернюра, який мав приголомшений вигляд і тримав на колінах банку з домашнім супом. «Ми з дружиною подумали, що це буде ситнішим, ніж те, чим вас годують у пансіонаті»[5],— сором'язливо пояснив він. І хоча це здається маленьким жестом, насправді то був вчинок, який кидав виклик надзвичайно суворим обмеженням нью-йоркського суспільства.

Стара аристократія проти нової

До Золоченого століття{6} стара нью-йоркська аристократія була пов'язана заплутаними родинними узами. Вони жили тісним осередком на нещодавно розбудованій П'ятій авеню у своїх міських замках і облицьованих брунатним каменем маєтках, які, за описом письменниці Едіт Вортон, вкривали місто Нью-Йорк, наче холодний шоколадний соус.[6] Утім світ навколо них змінювався. За 18 років до народження Vogue відбулася вечірка, що увійде в історію як лихий знак. Подією, про яку йдеться (згодом її назвали Балом задавак), був вишуканий бал у Delmonico's, наймоднішому закладі міста. У списку запрошених на бал — представники як старої, так і нової аристократії, що було шаленим кроком, оскільки змішувати групи досі вважалося за святотатство. У Delmonico's навіть не підозрювали, що їхнє сміливе поєднання нью-йоркської знаті й зухвалих багатих вискочок призведе до соціальної війни.

Старим нью-йоркським аристократам аж гидко стало від того, що вони раптово опинились у танці пліч-о-пліч із «задаваками» (так

вони прозвали нових багатих вискочок), яких вони вважали безрідними прибульцями, без права на Нью-Йорк. Одна видатна жінка зайшла настільки далеко у своєму похмурому пророцтві, що заявила: «Незабаром місце людини в суспільстві більше не залежатиме від права народження, а визначатиметься тим, у кого більше мільйонів».[7] Це виявилось проникливим передбаченням для нових багатіїв — магнатів із Середнього Заходу на кшталт Вандербільтів, Карнегі, Фріксів та Меллонів,— що часто були значно багатшими та динамічнішими, ніж їхні колеги зі старої аристократії. Вони володіли величезними земельними ділянками, що тягнулися за межі штатів, углиб Америки та сягали за межі уяви. Тепер, діставшись золотої жили завдяки будівництву залізниць і металургійних копалень, вони ринули до Нью-Йорка, щоб підкорити останній американський рубіж — не лише Мангеттен, а й сам модний спосіб життя. Оскільки на американських теренах не існувало спадкових титулів, було очевидно, що соціальний статус визначатиметься сумою сімейних статків. Без жорстких європейських інституцій рангу, які перешкоджали надіям мрійників, вищі ешелони суспільства були сприйнятливі до проникнення будь-якого вискочки, який, засукавши рукава, заробив купу грошей. У роки після Балу задавав тривога представників старої нью-йоркської аристократії щодо нових багатих вискочок почала зростати. Хтось мав взяти справу під свій контроль, тож місіс Астор стала самопроголошеною охоронницею Старого Нью-Йорка, його звичаїв і примх.

Місіс Астор, у дівочтві Керолайн Вебстер Шермергорн, сама ж бо була грошовитою спадкоємицею. Поставивши на ноги своїх п'ятьох дітей, вона почала шукати собі нове заняття й вирішила, що її справжнє покликання полягає в тому, щоб захищати чинну світську ієрархію від кліктивих орд парвеню{7}, які намагаються проникнути всередину. Стримана, рішуча й наполеглива жінка,

місіс Астор, якій на той час було за сорок, ревно дотримувалася суворих вікторіанських традицій. Разом з двома іншими найважливішими сім'ями міста вона утримувала високе становище в суспільстві, а це гарантувало, що з неї вийде ще й яка грізна охоронниця порядку. 1892 року — того самого року, коли світові явився журнал *Vogue*, — у пресі повідомили, що облицьований брунатним каменем масток Асторів на П'ятій авеню може вмістити у своїй танцювальній залі лише 400 осіб. Така місткість зали означала, що ті, кого запросила грізна господиня, вважатимуться вершками нью-йоркської еліти. А хіба можна знайти кращий спосіб тримати новачків якнайдалі, ніж буквально обмежити їм доступ до найкращих вечірок? Доволі швидко це число перетворилося на своєрідний псевдонім: «чотири сотні» стали символом межі тих, кого традиційний статус-кво був готовий визнати соціально значущими.

Артур Тернюр був у колі союзників місіс Астор. Як один із чотирьох сотень, він був поміж тих, хто шукав шляхи зміцнення класового розколу. Його «заява» (вступне слово у першому числі *Vogue*) сповнена значення — у ній він то підлецується перед представниками старої нью-йоркської аристократії, то натякає на неповноцінність грошовитих задавак і застарілого європейського дворянства:

Американське суспільство, визнане найпрогресивнішим у світі, найбільш цілісним і добродійним, купається у цій славі. Його можна швидко розпізнати, й так само швидко прийняти та швидко засудити. Воно не обмежене зіпсованим і закостенілим дворянством. Воно має найвищий ступінь аристократії, заснованої на розумі й розвиненої природно.[8]

Він підкреслив суть, додавши, що «сильна сторона журналу — це соціальна ідея».[9] А далі заповнив сторінки журналу розповідями, профілями та ілюстраціями своїх друзів із чотирьох

сотень. Задавакам там місця не знайшлося. У певному сенсі він застосував свої навички видавця до класової війни: наступав на пальці задавакам, коли ті намагалися піднятися соціальною драбиною, і зміцнював в очах громадськості образ тих, хто насправді заправляє містом.

Тернюр запропонував своїм мангеттенським друзям-мільйонерам допомогти з фінансуванням Vogue. 1892 року в початковому списку акціонерів було 250 прізвищ, поміж яких — найстаріші титани міста, як-от Астори, Стайвесанти, Гекшери, Вітні, Ван Ренсселери, Куйлери і Рональдси, які об'єдналися, щоб забезпечити журналу безхмарне існування. Вони зокрема і склали основу ексклюзивного списку передплатників, який допоможе Vogue зберегти репутацію у складні фінансові роки.

Дехто міг би сказати, що журнал Vogue почав своє життя як інструмент для дрібної сварки одних багатих з іншими багатими. Або що сторінки журналу були сповнені пліток, а його власник — просто сноб. Але це було б неправдою. Концепція Vogue є результатом як позитивних поривань, так і протистояння ворожих фракцій. Vogue став пристрасстю Тернюра, який ледь не довів власну сім'ю до банкрутства, щоб утримати своє дітище на плаву. Крім того, Vogue був журналом, який створювали жінки в той час, коли жінки не мали б працювати. Коли Vogue з'явився в газетних кіосках, це була не просто егоїстична данина статус-кво, це було сповнене радощів і натхнення читиво для середнього класу. Від самого початку Vogue випромінював настільки багатогранну ідею, що її не було із чим порівняти. Хай там як, а саме передбачливість, проникливість, життєва сила й сталеві нерви Тернюра та перших редакторів стали ознакою, характерною для колективу Vogue і нині.

Збурена класовим поділом турбулентність, яка сколихнула молодий Vogue, показує, як багато відбувається за глянцевиими сторінками. Завжди існувала складна мережа стосунків, політики та

систем переконань, які за лаштунками тягнуть за невидимі ниточки. Інтриги Vogue мають усі ознаки класичного балу в Асторів: люди красуються у вишуканому й диявольськи дорогому вбранні — такі елітні, престижні, жадані, таємничі. Однак є одна ключова відмінність: на цей бал запрошені ми всі. Тож настав час заглянути між сторінки.

За лаштунками перших чисел

Існувала низка інших чинників, які сприяли першому успіху Vogue у читацької аудиторії. Наприкінці XIX століття Америку сколихнули великі зміни. То був час великої експансії, зростання патріотизму та масової індустріалізації, хоча ніщо не було таким великим, як нові статки. За останні три десятиліття незаселені колись території нарешті залюднилися, з'явився панівний клас, а потік «нових іммігрантів» поглинув майже весь континент.

У цьому вельми благодатному ландшафті Vogue, як і багато його сучасників, мав добрі шанси на процвітання. Однак кілька розумних рішень, запроваджених на початку, виокремили його з-поміж решти. По-перше, хоча широка публіка дедалі більше споживала писемне слово, якісні щомісячні журнали, як-от Harper's і Scribner's, коштували вище її можливостей, а текст був відредагований поза її розумінням.[10] По інший бік були дешеві тижневики та бульварне читиво, що були поганої якості та писали хоч би що заради привернення уваги.[11] Зробивши Vogue високоякісним щотижневим журналом, Тернюр знайшов свою аудиторію. Одним виданням він спокусив дві соціальні групи: читачі середнього класу купували журнал, щоб зазирнути до світу багатих і видатних, а читачі вищого класу — щоб потішити своє его.

...

Далі — у повній книжці «Глянець: історія створення Vogue».
nashaknyga.com.ua